

UVOD

Druga polovina XX stoljeća opredijelila je dva osnovna strateška pravca integracija zemalja Evrope – to su *integracije u evropske i evroatlantske strukture*. Vrijeme je potvrdilo da su evropske zemlje prepoznale interes snaga ovih nadnacionalnih organizacija, strateški koncept njihovog daljeg razvoja i širenja, njihovu fleksibilnost i pravovremeno prilagođavanje globalnim izazovima bezbjednosti, stabilnosti i prosperiteta. Ove integracije obilježiće i XXI stoljeće.

Osnovni ciljevi evropskih i evroatlantskih integracija su: sigurnost, stabilnost, zajedničke vrijednosti i prosperitet. Sami *motivi* integracija mijenjali su se u funkciji vremena. Motivi integracija prilikom osnivanja NATO-a i onoga što danas predstavlja EU bili su drugačiji u odnosu na potrebu redefinisivanja integracionih prioriteta u decenijama koje slijede.

Vrijeme je potvrdilo da su evropske zemlje izabrale *ekonomske integracije* kao stub evropskih integracija, koje prati bezbjednosni aspekt, dok su evroatlantske integracije opredijeljene *bezbjednosnim motivima*, koje prati izražen ekonomski aspekt. *Politički i sociokulturološki aspekti integracija* slijede ove osnovne motive. Vremenom se osovina ekonomske integracije transformisala u širi koncept baziran na socioekonomskim motivima za integraciju, dok je kulturna raznolikost ostala kao bogatstvo integracionih struktura.

Evropska unija danas je zajednica 27 država, u kojoj na 4,3 miliona km² živi oko 500 miliona stanovnika (7% svjetske populacije koja kreira 30% svjetskog BDP-a) i u kojoj se službeno komunicira na 23 jezika, a zajedničke politike sprovode preko veoma razgranatog mehanizma institucija koje objedinjuje i uređuje pravna tekovina Unije (Acquis Communautaire).

Više evropskih zemalja takođe je zakucalo na vrata EU – tu je i Crna Gora. Nakon pet talasa proširenja, za preostale evropske zemlje koje su van EU, posebno za zemlje regiona, ulazak u EU predstavlja strateški srednjoročni prioritet.

Stupanjem na snagu Lisabonskog sporazuma, može se reći da je *EU položila ispit institucionalne konsolidacije* i spremnost da se suoči sa izazovima konkurentnosti koje donosi XXI stoljeće. EU je ozbiljan partner koji ima viziju i na koju se mora računati na međunarodnoj sceni u decenijama koje su ispred nas.

NATO je danas najjača, najveća, najmoćnija, najbrojnija, najbogatija bezbjednosna organizacija koja je, da bi opstala u radikalno promijenjenom geopolitičkom, geostrategijskom i geoekonomskom okruženju, otpočela sa reformama svoje strukture, ciljeva, snaga za njihovo sprovođenje, uz uspostavljanje partnerskih odnosa saradnje sa drugim međunarodnim organizacijama.

NATO je istovremeno otvorio vrata i novim potencijalnim članicama, kada i ako ispune određene uslove, zatražio da EU postane evropski stub bezbjednosti unutar novih transatlantskih odnosa, te ponudio dojučerašnjem protivniku, Rusiji, adekvatne mogućnosti zajedničke akcije i saradnje. Te brojne reforme kontinuiran su, zahtjevan i skup proces koji još uvijek traje.

Približavanjem Crne Gore NATO-u i njenim punopravnim članstvom u narednom krugu proširenja Saveza, Crna Gora će dobiti politički, bezbjednosni i ekonomski okvir za svoj uspješan dalji sveukupni razvoj, dalju jaču integraciju u evropske i evroatlantske procese, ali i mogućnost ravnopravnijeg nastupanja kao akter širom međunarodne zajednice.

Crna Gora kroz integracije u evropske i evroatlantske strukture želi da rješava svoj bezbjednosni aspekt razvoja, uz istovremeno podsticanje svog ekonomskog razvoja i razvoja demokratskog društva. U tom smislu, NATO predstavlja najmoćniji političko-vojni savez na svijetu koji svakoj zemlji članici daje čvrstu garanciju da će njen suverenitet i teritorijalni integritet biti očuvan, a da će ekonomski razvoj biti stabilan. EU je najveći svjetski trgovac i veliko tržište, koje pruža mogućnost i za benefite ekonomske integracije malih ekonomija, a daje okvir za razvoj države vladavine prava, snažne institucije i biznis ambijent prilagođen strateškim razvojnim partnerstvima. U krajnjem, integracije u evropske i evroatlantske strukture postaju ključna poluga rasta životnog standarda i prosperiteta zemlje.

Podgorica, 25. maj 2010. godine

Rukovodilac potprojekta
Prof. dr Gordana Đurović